

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2018

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

01 Μαρτίου 2018

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα από το 1981 Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο του 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (DG ECFIN) και τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ δημοσιεύονται αναλυτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα με τη μορφή αυτής της έκδοσης στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία για πάνω από 1000 επιχειρήσεις και αντιπροσωπευτικό δείγμα 1500 καταναλωτών, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει αποκλειστικά και μόνο το IOBE για την Ελλάδα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επόμενο δελτίο: **02/04/2018**

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΕ-28, ΕΥΡΩΖΩΝΗ, ΕΛΛΑΔΑ**Ε.Ε – ΕΥΡΩΖΩΝΗ: Οριακή επιδείνωση του οικονομικού κλίματος σε Ευρωζώνη και ΕΕ**

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Φεβρουάριο κινείται ελαφρώς πτωτικά στην Ευρωζώνη, μειούμενος κατά 0,8 μονάδες (στις 114,1 μον.), αλλά και οριακά στην ΕΕ, κατά 0,5 μονάδες (στις 114,3 μον. επίσης)¹, παραμένοντας ωστόσο σε μία από τις υψηλότερες επιδόσεις των τελευταίων 17 ετών.

Συγκεκριμένα, στην **Ευρωζώνη**, η επιδείνωση των προσδοκιών προέρχεται από τη μείωση των δεικτών σε όλους τους τομείς, εκτός από τις Υπηρεσίες. Συγκεκριμένα, στο **Λιανικό εμπόριο** (-0,9), τη **Βιομηχανία** (-1) και τις **Κατασκευές** (-0,5), οι προσδοκίες επιδεινώνονται, ενώ στις **Υπηρεσίες** (+0,7) καταγράφεται μικρή άνοδος. Η μεγαλύτερη πτώση όμως προέρχεται από την **καταναλωτική εμπιστοσύνη** (-1,3). Σε επίπεδο των μεγαλύτερων χωρών, ο δείκτης βελτιώνεται στην Ολλανδία (+0,4), την Ιταλία (+1,5) και επιδεινώνεται στην Ισπανία (-0,7), την Γερμανία (-1,6) την Γαλλία (-2,7).

Σε επίπεδο **ΕΕ**, καταγράφεται σταθερότητα στον δείκτη κλίματος στην Πολωνία (+0,3) και πτώση στο Ηνωμένο Βασίλειο (-1,6). Σε τομεακό επίπεδο, οι προσδοκίες ακολουθούν την τάση της Ευρωζώνης, με εξαίρεση τις Κατασκευές και το Λιανικό εμπόριο, όπου και σημειώνεται βελτίωση προσδοκιών. Αναλυτικότερα:

- Στη **Βιομηχανία**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις +7,3 και +8 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη. Οι προσδοκίες για την εξέλιξη της παραγωγής μεταβάλλονται αρνητικά, ενώ οι εκτιμήσεις για τα επίπεδα παραγγελιών και ζήτησης και οι αντίστοιχες για τα αποθέματα παραμένουν στα ίδια επίπεδα.
- Στις **Υπηρεσίες**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις +16,5 και +17,5 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα δραστηριότητά τους μεταβάλλονται θετικά στην Ευρωζώνη, ενώ οι αντίστοιχες για την τρέχουσα ζήτηση μόνο στην ΕΕ, με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή της να κερδίζουν έδαφος και στις δύο ζώνες.
- Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι σχετικοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις +5,1 και +4,3 μονάδες αντίστοιχα στην ΕΕ και την Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα μεταβάλλονται αρνητικά στην Ευρωζώνη και θετικά στην ΕΕ, ενώ οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα υποδηλώνουν μικρή κλιμάκωση στην ΕΕ. Τέλος, οι προβλέψεις για τις πωλήσεις τους επόμενους μήνες βελτιώνονται στην ΕΕ και επιδεινώνονται στην Ευρωζώνη.
- Στις **Κατασκευές**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών κινήθηκε στις +2,4 μονάδες στην ΕΕ και τις +4,2 μονάδες στην Ευρωζώνη. Οι προβλέψεις για το επίπεδο των εργασιών βελτιώνονται στην ΕΕ, όπως και οριακά οι προβλέψεις για την απασχόληση, οι οποίες όμως επιδεινώνονται στην Ευρωζώνη.
- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** διαμορφώνεται στις -0,3 και +0,1 μονάδες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους παραμένουν σταθερές, ενώ οι αντίστοιχες για την γενική κατάσταση της οικονομίας μεταβάλλονται οριακά αρνητικά σε αμφότερες τις δύο ζώνες. Στην πρόθεση

¹ Λόγω της αναθεώρησης των δεικτών της Γαλλίας τον Φεβρουάριο, πραγματοποιήθηκε μια μικρή προς τα πάνω αναθεώρηση του δείκτη κλίματος, κατά 0,2 μονάδες στην Ευρωζώνη και κατά 01, μονάδες στην ΕΕ.

αποταμίευσης καταγράφεται επιδείνωση στην Ευρωζώνη, ενώ οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ανεργίας επιδεινώνονται και στις δύο ζώνες.

Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (1990-2016=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)¹

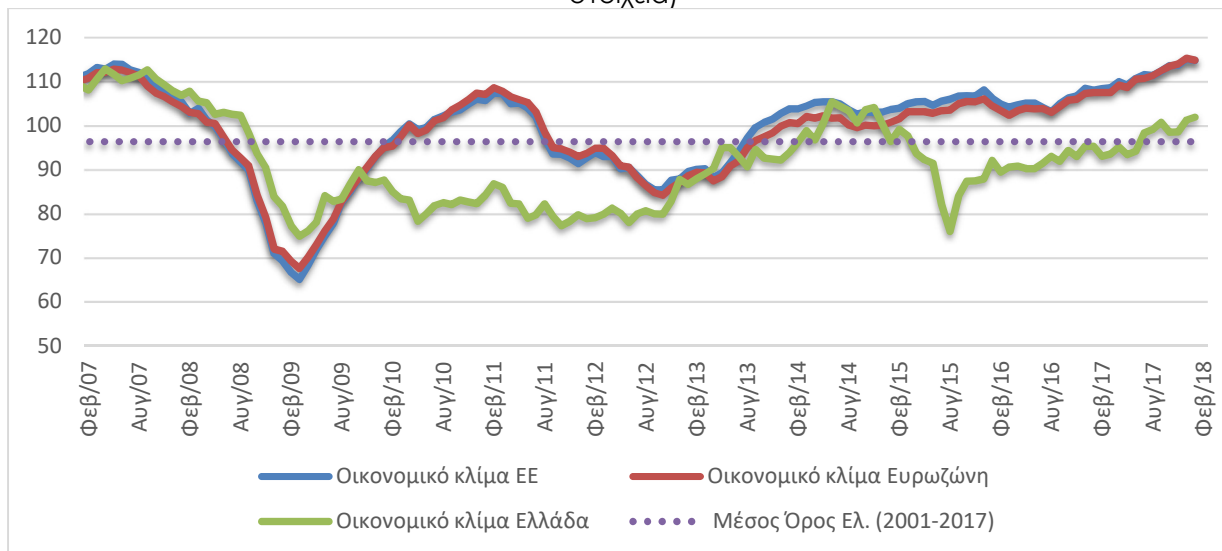
Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος									
	Min	Max	2001-2017	2012	2013	2014	2015	2016	2017			
ΕΕ-28	67,2 Μαρ-09	114,1 Ιουν-07	100,2	89,8	94,9	104,4	106,0	105,6	111,7			
Ευρωζώνη	70,0 Μαρ-09	113,5 Ιαν-01	99,6	89,9	93,2	101,3	104,1	104,7	111,3			
Ελλάδα	74,4 Μαρ-09	111,9 Απρ-04	95,9	80,9	91,6	100,5	89,7	91,8	96,6			
Περιοχή	2017											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	108,0	108,4	108,6	110,0	109,2	110,7	111,6	111,4	112,4	113,6	113,7	115,1
Ευρωζώνη	107,5	107,5	107,5	109,2	108,7	110,6	110,7	111,4	112,5	113,5	114,0	115,3
Ελλάδα	95,3	93,1	93,6	95,2	93,4	94,2	98,4	99,2	100,8	98,5	98,6	101,3
Περιοχή	2018											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	114,8	114,3										
Ευρωζώνη	114,9	114,1										
Ελλάδα	101,9	104,3										

¹ Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος είναι το σταθμισμένο άθροισμα των Δεικτών Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο, τις Υπηρεσίες και του Δείκτη Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης.

² Οι ακραίες τιμές αναφέρονται στην περίοδο 2001-2015, σε όλους τους πίνακες

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfín

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος Ε.Ε-28 και Ελλάδα (1990-2016=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfín

- Τέλος, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες** (δεν περιλαμβάνεται στο δείκτη κλίματος) μεταβάλλεται αρνητικά στην ΕΕ (+25,9 από +27,7 μον.) και παραμένει στα ίδια σχεδόν επίπεδα στην Ευρωζώνη (+24,2 από +26,6 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων βελτιώνονται και στις δύο ζώνες, ενώ αντίθετα οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία της ζήτησης και οι προβλέψεις της ζήτησης στο επόμενο τρίμηνο επιδεινώνονται.

ΕΛΛΑΔΑ: Βελτίωση οικονομικού κλίματος, με μικρή επιδείνωση καταναλωτικής εμπιστοσύνης

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος κινείται σε υψηλότερα επίπεδα τον Φεβρουάριο σε σχέση με τον πρώτο μήνα του νέου έτους, στις 104,3 (από 101,9) μονάδες. **Ο δείκτης ενισχύεται για τρίτο κατά σειρά μήνα, κινούμενος στην υψηλότερη επίδοσή του από τον Ιούλιο του 2014.** Στους επιμέρους τομείς της οικονομίας, η ανάκαμψη του δείκτη προέρχεται από τη βελτίωση των επιχειρηματικών προσδοκιών στις Κατασκευές, τη Βιομηχανία και τις Υπηρεσίες και αντισταθμίζεται εν μέρει από την επιδείνωση στην καταναλωτική εμπιστοσύνη και το Λιανικό Εμπόριο. **Η βελτίωση του οικονομικού κλίματος σε σημαντικούς τομείς της οικονομίας συμβαδίζει με τους θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης που καταγράφονται.** Σταδιακά, μετά το καλοκαίρι του 2015, υπάρχει σταθεροποίηση της οικονομίας και σχετική βελτίωση των προσδοκιών. Το ευρύτερο πλαίσιο είναι η εμπέδωση συνθηκών σχετικής ομαλότητας, καθώς το πρόγραμμα προσαρμογής, και ιδίως οι πιο πρόσφατες αξιολογήσεις, είναι σε κανονική εξέλιξη και βαίνει προς ολοκλήρωση. Η βελτίωση των προσδοκιών οφείλεται και στο, επί αρκετό καιρό, καλό διεθνές περιβάλλον, το οποίο ευνοεί τις εξαγωγικές επιχειρήσεις και διαχέεται στους σχετιζόμενους με αυτές κλάδους. Όμως, η υποχώρηση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης και του δείκτη στο Λιανικό εμπόριο είναι εύλογο πως αντανακλούν την πίεση στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών. Συνολικά, η περαιτέρω βελτίωση του κλίματος συναρτάται με την αντιμετώπιση σημαντικών προκλήσεων στο προσεχές χρονικό διάστημα, τόσο για τη δημιουργία συνθηκών διατηρήσιμης ανάπτυξης, όσο και ειδικότερα, γύρω από την επερχόμενη αξιολόγηση και τη διαδικασία εξόδου από το τρέχον πρόγραμμα, καθώς οι όροι χρηματοδότησης της οικονομίας μετά το καλοκαίρι δεν έχουν οριστικοποιηθεί.

Αναλυτικότερα:

- στη **Βιομηχανία**, οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξομαλύνονται, ενώ ανοδικά κινούνται και οι προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες. Από την άλλη πλευρά, το ισοζύγιο με τις εκτιμήσεις για τα αποθέματα κλιμακώνεται ελαφρά
- στις **Κατασκευές**, οι προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων βελτιώνονται, ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση καταγράφεται σταθερότητα
- στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι θετικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις βαίνουν οριακά αρνητικές, ενώ οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους δεν μεταβάλλονται, με τον δείκτη εκτιμήσεων για το ύψος των αποθεμάτων να σημειώνει μικρή μείωση
- στις **Υπηρεσίες**, οι θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων ενισχύονται, όπως και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή της να κερδίζουν επίσης έδαφος.
- στην **Καταναλωτική Εμπιστοσύνη** καταγράφεται βελτίωση του ισοζυγίου για τις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας και την πρόθεση αποταμίευσης, αλλά και επιδείνωση στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, όπως και την ανεργία

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Σημαντική βελτίωση στις επιχειρηματικές προσδοκίες, αισιοδοξία για την παραγωγή

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία διαμορφώθηκε τον Φεβρουάριο σαφώς υψηλότερα έναντι του πρώτου μήνα του νέου έτους, στις 103,1 (από 98,5) μονάδες, αρκετά ανώτερα και έναντι του αντίστοιχου περυσινού επιπέδου (91,8 μον.). **Από τις μεταβολές που καταγράφονται στις βασικές μεταβλητές του δείκτη, οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξομαλύνονται, ενώ ανοδικά κινούνται και οι προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες. Από την άλλη πλευρά, το ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα κλιμακώνεται ελαφρώς.** Αναλυτικά:

α) Σε **επίπεδο παραγγελιών και τρέχουσας ζήτησης**, ο αρνητικός δείκτης διαμορφώνεται τον Φεβρουάριο στις -5 (από -12) μονάδες, με το 1/5 (από 1/4) των επιχειρήσεων να δηλώνουν χαμηλές για την εποχή παραγγελίες και το 14% (από 11%) να αναφέρει το αντίθετο.

β) Στις **προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες**, το σχετικό ισοζύγιο διαμορφώνεται υψηλότερα, στις +26 (από +18) μονάδες, με το 32% (από 26%) των επιχειρήσεων να προβλέπει εκ νέου άνοδο της παραγωγής του το επόμενο τρίμηνο και ένα 6% (από 8%) μείωσή της.

γ) Ως προς τα **αποθέματα έτοιμων προϊόντων**, το σχετικό θετικό ισοζύγιο αυξάνεται ήπια (+6 από +4 μον.), με το 16% των επιχειρήσεων να αναφέρει εκ νέου υψηλά για την εποχή αποθέματα και το 10% (από 12%) να δηλώνει το αντίθετο.

δ) Στους δείκτες *εξαγωγικής δραστηριότητας* καταγράφονται τον Φεβρουάριο κυρίως θετικές τάσεις: οι **εκτιμήσεις για τις εξαγωγές κατά το τελευταίο τρίμηνο** βελτιώνονται (+14 από -1 μον. ο δείκτης), όπως και οι **προβλέψεις για εξαγωγές τους προσεχείς μήνες** (+27 από +20 μον. ο δείκτης), με το αρνητικό ισοζύγιο στις **εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού** να παραμένει στα ίδια επίπεδα (-2 μον.).

ε) Οι **θετικές προβλέψεις για τις πωλήσεις τους προσεχείς μήνες** ενισχύονται τον Φεβρουάριο (στις +26 από +18 μον. το ισοζύγιο), με το 34% (από 27%) των επιχειρήσεων να αναμένει άνοδο πωλήσεων το προσεχές χρονικό διάστημα και ένα 8-9% εκ νέου μείωσή τους. Ο δείκτης **εκτιμήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις** διαμορφώνεται στις +9 (από +7) μονάδες.

στ) Οι **μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής** διαμορφώνονται στους 4,2 (από 4,4), ενώ το **ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού** διαμορφώνεται στο 71,6% (από 70,5%).

ζ) Ο θετικός δείκτης των +5 μονάδων στις **προβλέψεις για την απασχόληση** χάνει 4 μονάδες, με το ποσοστό των επιχειρήσεων το οποίο προβλέπει άνοδο απασχόλησης στο προσεχές τρίμηνο να κινείται εκ νέου στο 9%, έναντι ενός 8% (από 4%) που αναμένει μείωσή της.

η) Οι **προβλέψεις για τις μεταβολές των τιμών** υποδηλώνουν σχετική σταθερότητα, με το σχετικό δείκτη να κινείται στις +4 (από +3) μονάδες και το 83% των επιχειρήσεων να μην αναμένει και πάλι μεταβολές τους το επόμενο τρίμηνο.

Σε επίπεδο βασικών τομέων, οι τάσεις των προσδοκιών είναι και πάλι ανοδικές και στις τρεις κατηγορίες. Συγκεκριμένα ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών βελτιώνεται στα **Καταναλωτικά αγαθά**, φθάνοντας τις 102,6 (από 97,3) μονάδες, λόγω της έντονης ανόδου στο ισοζύγιο παραγγελιών και της βελτίωσης των προβλέψεων για την παραγωγή. Στα **Κεφαλαιουχικά αγαθά**,

ο δείκτης ανέρχεται στις 109,1 (από 100,2) μονάδες, με όλες τις μεταβλητές του δείκτη να βελτιώνονται. Τέλος στα **Ενδιάμεσα αγαθά**, ο σχετικός δείκτης κινείται στις 103,7 (από 100,7) μονάδες, κυρίως λόγω της μείωσης των εκτιμώμενων αποθεμάτων.

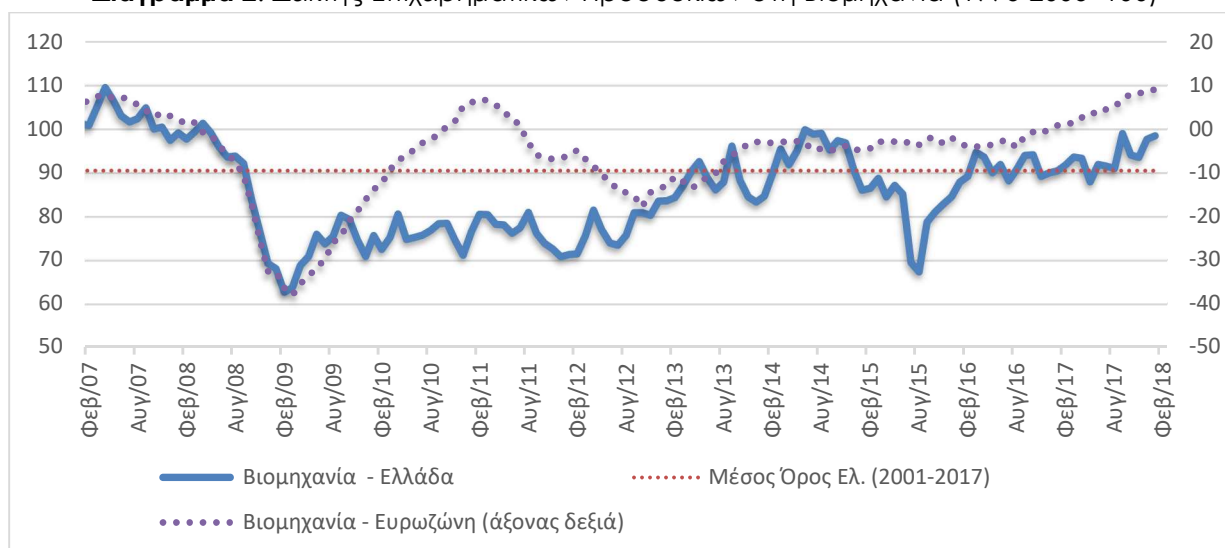
Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος							
Βιομηχανία (1996-2006=100)		Min	Max		2001-2017	2013	2014	2015	2016	2017		
		62,8 Φεβ-09	109,5 Απρ-07		90,2	87,8	94,6	81,9	91,2	93,0		
2017												
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ	
90,5	91,8	93,7	93,3	88,0	92,0	91,6	91,0	99,0	94,1	93,6	97,7	
2018												
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ	
98,5	103,1											

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις παραγωγής, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfm. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfm

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Περαιτέρω ανάκαμψη προσδοκιών, κυρίως λόγω των Ιδιωτικών Κατασκευών

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές κινείται ανοδικά και τον Φεβρουάριο, φθάνοντας στις 63,4 (από 55) μονάδες, αισθητά υψηλότερα έναντι της αντίστοιχης περυσινής επίδοσης (46,2 μον.). Σε κλαδικό επίπεδο, η τάση είναι ανοδική στις **Ιδιωτικές Κατασκευές**, αλλά **πτωκική στα Δημόσια Έργα**. Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, οι προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων βελτιώνονται, ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση καταγράφεται σταθερότητα. Αναλυτικά, ο αρνητικός δείκτης των -69 μονάδων στις προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων αμβλύνεται στις -53 μονάδες, με το 58% (από 72%) των επιχειρήσεων να διατυπώνει απαισιοδοξία για το επίπεδο των εργασιών του επόμενου τρίμηνο. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, ο σχετικός αρνητικός δείκτης παραμένει επί της ουσίας αμετάβλητος στις -26 μονάδες, με το 37% (από 43%) των ερωτηθέντων να

προβλέπει μείωση των θέσεων εργασίας στον τομέα και το 11% (από 17%) άνοδο. Από τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, ο αρνητικός δείκτης των εκτιμήσεων για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων διευρύνεται οριακά στις -27 (από -25) μονάδες, ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας περιορίζονται στους 6,9 (από 8,3). Στο πεδίο των τιμών, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες παραμένουν κυρίαρχες (στις -22 μον. το ισοζύγιο). Τέλος, το 20% (από 8%) από τις ερωτηθείσες επιχειρήσεις αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Από τις υπόλοιπες, το 26% επισημαίνει τη χαμηλή ζήτηση και το 43% την ανεπαρκή χρηματοδότηση ως βασικότερα εμπόδια στη λειτουργία του.

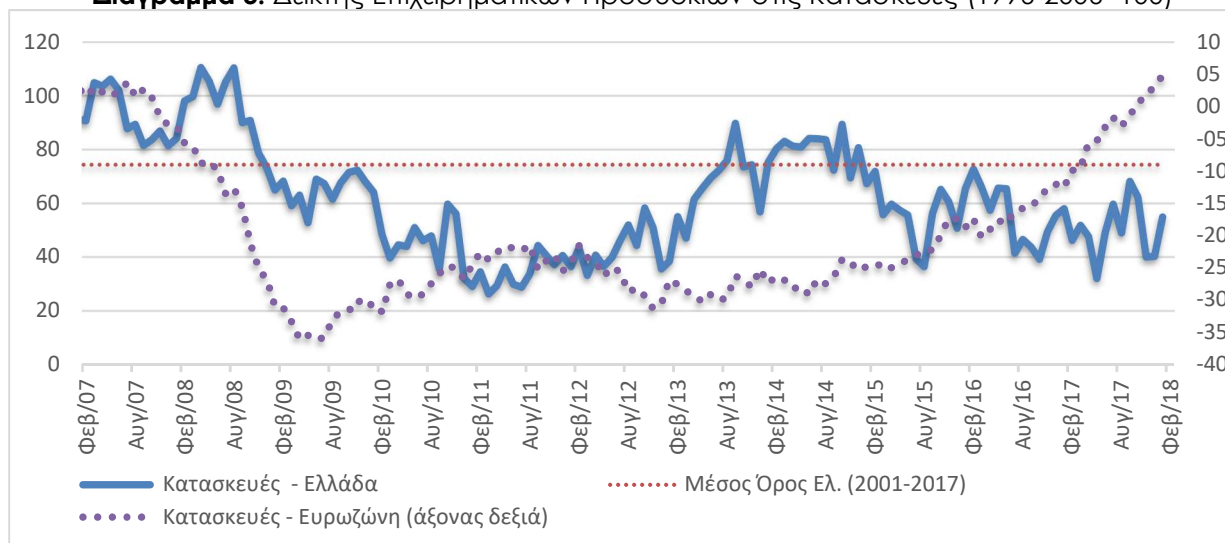
Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Κατασκευές (1996-2006=100)		Min	Max	2001-2017	2013	2014	2015	2016	2017		
		26,3 Μαρ-11	123,8 Σεπ-03	73,5	65,0	80,4	56,4	55,7	50,4		
2017											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
58,1	46,2	51,8	41,6	32,1	49,1	59,8	49	68,2	62,3	40,0	40,3
2018											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
55,0	63,4										

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Αναλυτικά στους επιμέρους κλάδους:

Ανοδικά κινείται ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Ιδιωτικές Κατασκευές**, στις 79,3 (από 66,8) μονάδες, ανώτερα έναντι του αντίστοιχου περυσινού του επιπέδου (74 μον.). Ο δείκτης πρόβλεψης για το επίπεδο προγραμματισμένων εργασιών κερδίζει έδαφος και διαμορφώνεται στις -33 (από -46) μονάδες, ενώ και οι προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου βελτιώνονται (στις -3 από -18 μον. ο δείκτης). Από τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων κινούνται πτωτικά, με το σχετικό δείκτη να

διαμορφώνεται στις +11 (από +28) μονάδες, ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης διατηρούνται στα ίδια επίπεδα, στους 6,1. Ως προς τις τιμές, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες δεν μεταβάλλονται, με το ισοζύγιο να διαμορφώνεται εκ νέου στις -17 μονάδες. Τέλος, αυξάνεται στο 31% (από 11%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν αναφέρουν προσκόμματα στη λειτουργία τους. Από τις υπόλοιπες, οι μισές δηλώνουν την ανεπάρκεια χρηματοδότησης και το 17% τη χαμηλή ζήτηση ως τα βασικότερα λειτουργικά τους προβλήματα.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων** διαμορφώνεται χαμηλότερα τον Φεβρουάριο, στις 45,2 (από 49,3) μονάδες, σε επίπεδο υψηλότερο του αντίστοιχου περυσινού (30,4 μον.). Ως προς το πρόγραμμα εργασιών του κλάδου, ο δείκτης των -79 μονάδων κινείται στις -71 μονάδες, ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση καταγράφεται σημαντική πτώση στο σχετικό ισοζύγιο, το οποίο και διαμορφώνεται στις -46 (από -31) μονάδες. Από τις επιχειρήσεις του κλάδου, το 52% αναμένει και πάλι λιγότερες θέσεις απασχόλησης, με το 6% (από 21%) να προβλέπει αύξησή τους. Στις υπόλοιπες μεταβλητές, ο δείκτης για τις εκτιμήσεις του επιπέδου των τρεχουσών εργασιών των επιχειρήσεων μειώνεται στις -62 (από -48) μονάδες, ενώ στο πεδίο των τιμών, το σχετικό ισοζύγιο των -26 μονάδων παραμένει ως έχει. Τέλος, αυξάνεται στο 10% (από 6%) το ποσοστό των ερωτηθέντων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 1/3 να αναφέρει τη χαμηλή ζήτηση, το 37% τη χαμηλή χρηματοδότηση και το 14% τους λοιπούς συγκυριακούς παράγοντες ως τα κυριότερα επιχειρηματικά προσκόμματα.

ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Υποτονικότερες επιχειρηματικές προσδοκίες, με επιδείνωση στις τρέχουσες πωλήσεις

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** κινείται σε χαμηλότερα επίπεδα τον Φεβρουάριο σε σχέση με τον Ιανουάριο, στις 93,9 (από 95,7) μονάδες, υψηλότερα πάντως σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή του επίδοση (90,1 μον.). Από τις κύριες μεταβλητές του δείκτη, **οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις γίνονται έστω και οριακά αρνητικές, ενώ οι θετικές προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους δεν μεταβάλλονται, με τον δείκτη εκτιμήσεων για το ύψος των αποθεμάτων να σημειώνει μικρή μείωση.** Αναλυτικά, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις τους αλλάζουν τάση, με τον σχετικό δείκτη να κινείται σε οριακά αρνητικό πεδίο τιμών, στη -1 (από +7) μονάδα και το 37% (από 43%) των επιχειρήσεων να δηλώνει αυξημένες πωλήσεις, έναντι ενός 38% (από 36%) που αναφέρει το αντίθετο. Οι αισιόδοξες προβλέψεις για την εξέλιξη των πωλήσεων το επόμενο τρίμηνο παραμένουν στα ίδια επίπεδα (στις +19 μον. το ισοζύγιο), με τις εκτιμήσεις για τα αποθέματα να υποδηλώνουν πολύ μικρή αποκλιμάκωση (+7 από +9 μον. ο δείκτης). Στις παραγγελίες προς προμηθευτές, καταγράφεται πάντως θετική τάση, καθώς το σχετικό ισοζύγιο από τη +1 μονάδα κινείται στις +7 μονάδες, ενώ επί της ουσίας αμετάβλητες παραμένουν οι προβλέψεις για την απασχόληση (στις +12 από +13 μον. το ισοζύγιο). Τέλος, ως προς τις τιμές, ο σχετικός δείκτης είναι οριακά θετικός (+1 μονάδα), με το 85% να αναμένει σταθερότητα.

Οι εξελίξεις σε επιμέρους κλάδους του Λιανικού εμπορίου είναι οι εξής:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός** μειώνεται τον Φεβρουάριο στις 73,7 (από 76,3) μονάδες, σε πολύ χαμηλότερη επίδοση σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή (110,8 μον.). Οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις παραμένουν ως έχουν, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται εκ νέου στις -8 μονάδες, ενώ οι προβλέψεις για τις πωλήσεις της

επόμενης περιόδου κινούνται πτωτικά, με το ισοζύγιό τους να υποχωρεί στις -18 (από -4) μονάδες. Στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα, ο αντίστοιχος δείκτης υποδηλώνει μικρή αποκλιμάκωση (+11 από +16 μον.), ενώ στις προβλέψεις για παραγγελίες προς προμηθευτές σημειώνεται θετική μεταβολή στο σχετικό δείκτη (+21 από +10 μον.). Οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης του κλάδου παραμένουν θετικές και κερδίζουν ελαφρά έδαφος (+15 από +12 μον. ο δείκτης), ενώ τέλος, ο δείκτης πρόβλεψης των τιμών κινείται και πάλι στις -5 μονάδες.

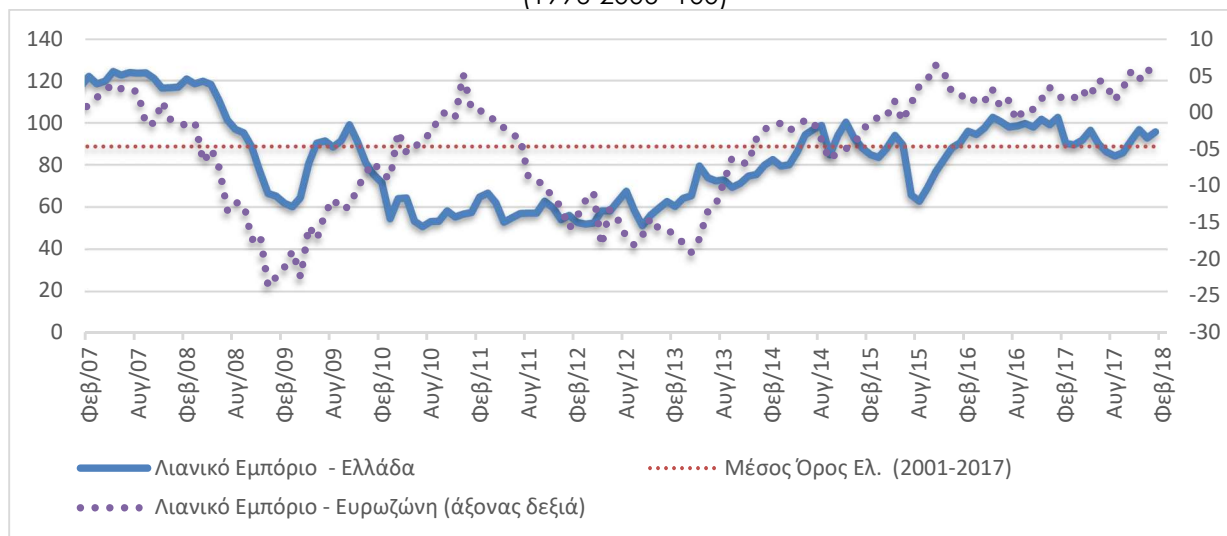
Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος							
Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)		Min	Max		2001-2017	2013	2014	2015	2016	2017		
		50,8 Ιουλ-10	124,3 Μαι-07		88,6	70,2	89,1	81,0	98	91,4		
2017												
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ	
102,5	90,1	89,6	91,7	96,4	90,0	86,1	84,2	85,7	91,5	96,7	92,7	
2018												
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ	
95,7	93,9											

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για τις πωλήσεις και τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Από την άλλη πλευρά, ανοδικά κινείται τον Φεβρουάριο ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση**, φθάνοντας στις 109 (από 105) μονάδες, υψηλότερα σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή του επίδοση (77,7 μον.). Από τα βασικά στοιχεία δραστηριότητας, επιδεινώνονται οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις, όπως και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία τους (-13 από +4 μον. το ισοζύγιο), με τις εκτιμήσεις για τα αποθέματα να καταγράφουν έντονη αποκλιμάκωση. Οι προβλέψεις σχετικά με τις παραγγελίες προς προμηθευτές το επόμενο τρίμηνο κινούνται πτωτικά (+1 από +17 μον. το ισοζύγιο), με τις προσδοκίες για την απασχόληση να μην μεταβάλλονται (+12 μον. ο δείκτης). Τέλος ως προς τις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο χάνει 17 μονάδες και ισοσκελίζεται.

Σημαντική πτώση καταγράφουν τον Φεβρουάριο οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού**, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 86,3 (από 98,8) μονάδες, υψηλότερα σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι (67,4 μον.). Το αρνητικό ισοζύγιο για τις τρέχουσες πωλήσεις αμβλύνεται σημαντικά (στις -36 από -2 μον.), ενώ οι αισιόδοξες προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου υποχωρούν (στις +22 από +32 μον. ο δείκτης). Ο δείκτης των αποθεμάτων κινείται στη -1 μονάδα, ενώ στις προβλέψεις παραγγελιών προς προμηθευτές, το σχετικό ισοζύγιο των +16 μονάδων ισοσκελιζεται. Αλλαγή τάσης σημειώνεται και στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου (στις -10 από +15 μον. ο δείκτης), αφού καμία επιχείρηση δεν αναμένει άνοδο. Τέλος, στις τιμές, σχεδόν όλοι αναμένουν σταθερότητα.

Στα ίδια επίπεδα παραμένουν τον Φεβρουάριο οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά**, με τον σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται και πάλι στις 115,2 μονάδες, σε υψηλότερη επίδοση έναντι της αντίστοιχης περσινής (97,1 μον.). Το θετικό ισοζύγιο στις τρέχουσες πωλήσεις του κλάδου κινείται στις +29 (από +33) μονάδες, ενώ το αντίστοιχο στις προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου διευρύνεται στις +38 (από +30) μονάδες. Στα αποθέματα, ο σχετικός δείκτης διευρύνεται κατά 3 μονάδες (στις +9), με τις θετικές προβλέψεις για την απασχόληση να αυξάνονται (στις +5 από +2 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Στις παραγγελίες προς προμηθευτές, η τάση είναι θετική (στις +3 από -9 μον. το ισοζύγιο), ενώ τέλος, στις προβλέψεις των τιμών, το σχετικό ισοζύγιο κινείται στις +13 (από +15) μονάδες.

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Πολυκαταστήματα** βελτιώνονται τον Φεβρουάριο, με το σχετικό δείκτη να αυξάνεται στις 104,2 (από 94,7) μονάδες, σε ελαφρώς χαμηλότερη επίδοση από την αντίστοιχη περσινή (106,3 μον.). Από τα επιμέρους στοιχεία, ο δείκτης τρεχουσών πωλήσεων κερδίζει αισθητά έδαφος (στις +25 από -2 μον.), ενώ οι αισιόδοξες προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου κινούνται ελαφρώς ανοδικά, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις +27 (από +24) μονάδες. Ο δείκτης της -1 μονάδας στις εκτιμήσεις για το τρέχον ύψος των αποθεμάτων χάνει 3 μονάδες, ενώ το ισοζύγιο των +24 μονάδων στις προβλέψεις για τις παραγγελίες προς προμηθευτές αυξάνεται οριακά κατά 2 μονάδες. Στα ίδια σχεδόν επίπεδα παραμένουν οι προβλέψεις για την απασχόληση (στις +20 από +19 μον. το ισοζύγιο), ενώ και στις τιμές, σχεδόν ομόφωνα οι επιχειρήσεις του κλάδου αναμένουν σταθερότητα.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Ανάκαμψη επιχειρηματικών προσδοκιών με άνοδο της ζήτησης

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** κινείται ανοδικά τον Φεβρουάριο, μετά από πέντε μήνες πτωτικής πορείας, και διαμορφώνεται στις 87,6 (από 82,2) μονάδες, σε υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με τα αντίστοιχα περυσινά (76,9 μονάδες). **Από τις επιμέρους μεταβλητές του δείκτη, οι θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων ενισχύονται, όπως και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή της να κερδίζουν επίσης έδαφος.** Αναλυτικότερα, ο δείκτης των εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων ενισχύεται στις + 6 μονάδες, όπως και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση (+5 μονάδες). Ενισχυμένες βαίνουν και οι προβλέψεις για τη ζήτηση του επόμενου τριμήνου (στις +16 από +8 μον. το σχετικό ισοζύγιο), με τις προβλέψεις για την απασχόληση να μεταβάλλονται επίσης θετικά (+10 από +2 μον. ο σχετικός δείκτης). Στις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο διαμορφώνεται εκ νέου στις -4 μονάδες, ενώ το ποσοστό των επιχειρήσεων

που δηλώνουν απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία κινείται στο 26% (από 29%) του συνόλου. Από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, το 35% επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης ως βασικότερο εμπόδιο στη λειτουργία του, το 18% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 17% την τρέχουσα οικονομική συγκυρία (κεφαλαιακοί έλεγχοι, καθυστέρηση εισπράξεων Δημοσίου, υψηλή φορολογία κ.α.).

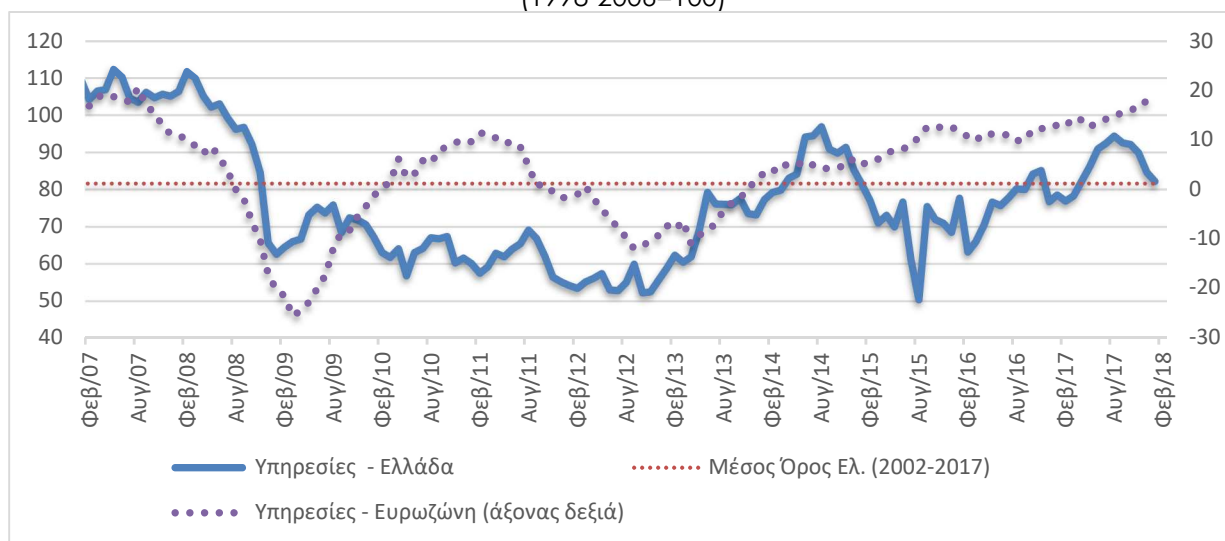
Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος							
Υπηρεσίες (1998-2006=100)		Min	Max		2001-2017	2013	2014	2015	2016	2017		
		53,4 Φεβ-12	122,5 γ' τρίμ. 01		81,8	70,4	87,2	68,5	76,1			
2016												
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
	78,5	76,9	78,3	82,4	86,3	90,9	92,5	94,4	92,6	92,1	89,9	84,6
2017												
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
	82,2	87,6										

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης.

Πηγή: ΙΟΒΕ

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες (1998-2006=100)

Πηγή: ΙΟΒΕ, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Σε επίπεδο βασικών κλάδων των Υπηρεσιών έλαβαν χώρα οι εξής μεταβολές:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια – Τουριστικά Πρακτορεία** κινείται ανοδικά τον Φεβρουάριο, στις 96,9 (από 86,2) μονάδες, σε υψηλότερο επίπεδο έναντι του αντίστοιχου περυσινού (92,7 μον.). Οι εκτιμήσεις για την πορεία της τρέχουσας κατάστασης των επιχειρήσεων κερδίζουν έδαφος (στις 0 από -11 μον. το ισοζύγιο), ενώ και στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, ο ισοσκελισμένος δείκτης αυξάνεται κατά 4 μονάδες. Οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση μεταβάλλονται και αυτές θετικά (στις +17 από -4 μον. το ισοζύγιο), όπως και το ισοζύγιο απασχόλησης του κλάδου (+17 από +4 μον.). Ο δείκτης των τιμών διαμορφώνεται στις +11 (από +1) μονάδες, ενώ τέλος, αυξάνεται στο 28% (από 32%) το ποσοστό των

επιχειρήσεων που αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με ένα 28% να κρίνει ως βασικό λειτουργικό εμπόδιο την ανεπάρκεια ζήτησης, το 17% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 26% την τρέχουσα οικονομική συγκυρία.

Οριακή πτώση σημειώνει τον δεύτερο μήνα του νέου έτους ο δείκτης προσδοκιών στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** (δεν περιλαμβάνονται οι Τράπεζες), φθάνοντας στις 97 (από 98) μονάδες, σε υψηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με πέρυσι (68,2 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων δεν μεταβάλλονται, με το σχετικό ισοζύγιο να κινείται εκ νέου στις +23 μονάδες, ενώ σε χαμηλότερη τιμή διαμορφώνεται ο δείκτης στις εκτιμήσεις της τρέχουσας ζήτησης (+19 από +23 μον.). Σχετικά με τις προβλέψεις της βραχυπρόθεσμης πορείας της ζήτησης, ο σχετικός δείκτης δεν μεταβάλλεται από τις +42 μονάδες. Από τα υπόλοιπα στοιχεία, στις προβλέψεις για την απασχόληση καταγράφεται άνοδος, με το σχετικό ισοζύγιο να κινείται στις +23 (από +19) μονάδες, ενώ στις προσδοκίες για τις τιμές, ο δείκτης των +8 μονάδων κινείται πτωτικά, στις -8 μονάδες. Τέλος, το ποσοστό εκείνων που δηλώνουν ανεμπόδιστη επιχειρηματική λειτουργία διαμορφώνεται στο 23% (από 31%), με το 65% των επιχειρήσεων να αναφέρει την ανεπαρκή ζήτηση ως σημαντικότερο πρόσκομμα, το 5% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και ένα 7% τους λοιπούς συγκυριακούς παράγοντες.

Υψηλότερα κινείται ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες**, ο οποίος φθάνει στις 69 (από 63,3) μονάδες, σε υψηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με τα αντίστοιχα περσινά (54,9 μον.). Στους βασικούς δείκτες, το αρνητικό ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων κερδίζει 12 μονάδες (στις -14 μον.), ενώ στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση καταγράφεται μικρή βελτίωση των 2 μονάδων (-14 από -16 μον. το ισοζύγιο). Οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης βελτιώνονται επίσης (-4 από -11 μον. ο δείκτης), ενώ και στις προβλέψεις για την απασχόληση καταγράφεται άνοδος στο σχετικό ισοζύγιο (στις -2 από -7 μον.). Οι προσδοκίες για τις τιμές παραμένουν αποπληθωριστικές (στις -6 από -11 μον. ο δείκτης), ενώ τέλος, μειώνεται στο 14% (από 21%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 33% να αναφέρει την ανεπάρκεια ζήτησης, το 22% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 28% άλλους παράγοντες ως τα βασικότερα εμπόδια λειτουργίας του.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στην **Πληροφορική και Ανάπτυξη Λογισμικού** ανακάμπτει στις 76,5 (από 71,9) μονάδες, σε ελαφρώς χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό (67,3 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων επιδεινώνονται (στις +2 από +9 μον. ο δείκτης), αλλά αντίθετα, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση (-5 από -24 μον. ο δείκτης) και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης βελτιώνονται (+14 από +9 μον. ο δείκτης). Στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου σημειώνεται άνοδος (+10 από -7 μον. ο δείκτης), ενώ ως προς τις προσδοκίες για τις τιμές, η αποπληθωριστική τάση εξομαλύνεται ελαφρά (-19 από -22 μον. ο δείκτης). Τέλος, το 29% (από 27%) των επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 26% να επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης και το 21% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης ως τα κυριότερα προσκόμματα στη λειτουργία του.

Ανοδικά κινούνται οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις **Χερσαίες Μεταφορές** τον Φεβρουάριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 92,4 (από 87,4) μονάδες, σε ανώτερη τιμή σε σχέση με πέρυσι (70,6 μον.). Το ισοζύγιο των +7 μονάδων στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων μειώνεται οριακά κατά 2 μονάδες, ενώ ο ισοσκελισμένος δείκτης εκτιμήσεων για την

τρέχουσα ζήτηση χάνει επίσης 2 μονάδες. Στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης σημειώνεται αντίθετα έντονη θετική μεταβολή στο σχετικό δείκτη (στις +29 από +7 μον.), ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου η τάση είναι επίσης ανοδική (+31 από +11 μον. το ισοζύγιο). Ο ισοσκελισμένος δείκτης των τιμών μειώνεται κατά 2 μονάδες, ενώ τέλος, το 34% (από 43%) των επιχειρήσεων δηλώνει ξανά ανεμπόδιστη επιχειρηματική λειτουργία, με το 41% να επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης, το 14% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 8% τους λοιπούς παράγοντες ως τα βασικότερα εμπόδια στη λειτουργία τους.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ**Επιδείνωση καταναλωτικής εμπιστοσύνης, πιο απαισιόδοξες προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας και των νοικοκυριών**

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης διαμορφώθηκε τον Φεβρουάριο σε χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με τον Ιανουάριο, στις -53 (από -51) μονάδες, κινούμενος πτωτικά για τρίτο κατά σειρά μήνα, ωστόσο σε επίπεδο αισθητά ανώτερο σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή επίδοσή του (-73,3 μονάδες). Παρότι η τρίτη αξιολόγηση του τρέχοντος προγράμματος ολοκληρώθηκε χωρίς πρόσθετα δημοσιονομικά μέτρα και όσα εφαρμόζονται από την αρχή του 2018 αφορούν κυρίως σε μεταβολές στην έμμεση φορολογία, όχι σε άμεσες εισοδηματικές επιδράσεις, από την άλλη πλευρά δεν υφίσταται κάποια σταθερή, σαφώς αισθητή αναπτυξιακή δυναμική. Δεν φαίνεται να υπάρχουν κάποιοι κλάδοι οι οποίοι να τονώνουν συνεχώς την οικονομική δραστηριότητα. Αυτό το γεγονός δεν επιτρέπει την ύπαρξη στην κοινή γνώμη της αίσθησης ότι υφίστανται συγκεκριμένες, με διάρκεια, δυνατότητες ανάκαμψης, οι οποίες θα τόνωναν την εμπιστοσύνη των νοικοκυριών. Μάλλον την τρέχουσα περίοδο επηρεάζουν τα νοικοκυριά και οι παράλληλες εξελίξεις σε διάφορα θέματα εξωτερικής πολιτικής. Οι καταναλωτές στην Ελλάδα παραμένουν οι πλέον απαισιόδοξοι στην Ευρωπαϊκή Ένωση και ακολουθούν η Βουλγαρία (-21,6 από -22,4), η Ρουμανία (-26,5 από -26,4), η Κροατία (-8,7 από -12,4) και η Ουγγαρία (-7,5 από -8,7). Ο μέσος δείκτης στην Ευρώπη διαμορφώθηκε στις -0,3 (από +0,4) μονάδες και στην Ευρωζώνη στις +0,1 (από +1,4) μονάδες. Ανοδική τάση σημειώνεται τον Φεβρουάριο σε 11 (από 16 τον Ιανουάριο) χώρες, ενώ θετικό πρόσημο διατηρούν 15 χώρες: οι σκανδιναβικές (Δανία, Σουηδία, Φινλανδία), το Λουξεμβούργο, η Τσεχία, η Γερμανία, η Μάλτα, η Ολλανδία, η Αυστρία, η Πορτογαλία, η Κύπρος και η Ιρλανδία, η Ισπανία, η Σλοβενία και η Πολωνία. Αναλυτικά:

• Επιδείνωση στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών

Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες χειροτερεύουν τον Φεβρουάριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -46,1 (από -44,6) μονάδες. Το 57% των νοικοκυριών αναμένει ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης, ενώ το 4% προβλέπει μικρή βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώνονται στις +0,9 και -0,9 μονάδες.

• Μεγάλη κάμψη στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας

Ο δείκτης των προβλέψεων των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας τους το προσεχές 12-μηνο επιδεινώθηκε και τον Φεβρουάριο και διαμορφώθηκε στις -51 (από -46,5) μονάδες. Το 63% των καταναλωτών προβλέπει ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης της χώρας, έναντι του 9% το οποίο αναμένει ελαφρά βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -0,4 και +5,0 μονάδες.

• Στα ίδια, χαμηλά επίπεδα η πρόθεση για αποταμίευση

Ο δείκτης της πρόθεσης για αποταμίευση τους προσεχείς 12 μήνες παραμένει αμετάβλητος τον Φεβρουάριο και διαμορφώνεται εκ νέου στις -75,9 μονάδες. Το 88% των νοικοκυριών δεν θεωρεί πιθανή την αποταμίευση στο επόμενο 12μηνο, ενώ το 11% τη θεωρεί πιθανή ή πολύ πιθανή. Οι σχετικοί δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +1,4 και -2,6 μονάδες αντίστοιχα.

• Πιο απαισιόδοξες προβλέψεις για την πορεία της ανεργίας

Ο δείκτης πρόβλεψης για την εξέλιξη της ανεργίας τους προσεχείς 12 μήνες αυξάνεται τον Φεβρουάριο στις +39,1 (από +37,1) μονάδες. Το ποσοστό των νοικοκυριών που προβλέπει μικρή ή αισθητή άνοδο της ανεργίας διαμορφώνεται στο 58% (από 55%), με το 15% (από 13%) των

ερωτηθέντων να αναμένει εκ νέου ελαφρά ή αισθητή μείωσή της. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +3,2 και +1 μονάδες.

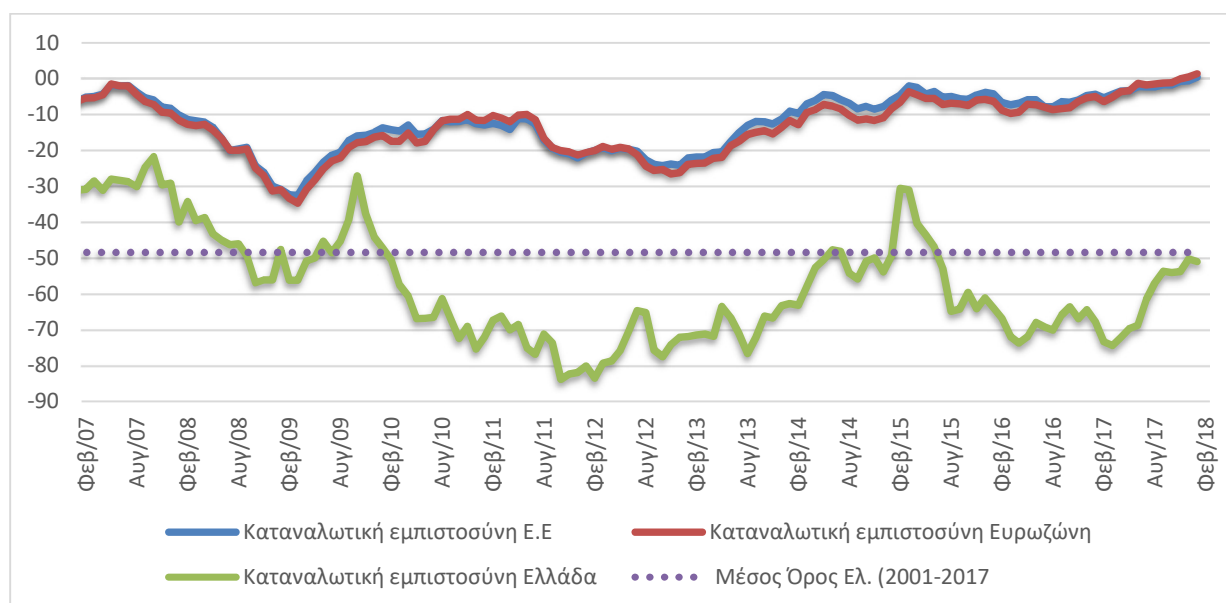
Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσοι όροι									
	Min	Max	2001-2017	2011	2013	2014	2015	2016	2017			
ΕΕ-28	-31,9 Μαρ-09	0,8 Ιαν-01	-11,7	-15,6	-16,7	-7,2	-4,4	-6,3	-2,7			
Ευρωζώνη	-34,2 Μαρ-09	1,0 Ιαν-01	-13,0	-14,4	-18,7	-10,2	-6,2	-7,7	-2,5			
Ελλάδα	-83,8 Οκτ-11	-16,9 Απρ-04	-49,0	-74,1	-69,4	-54,0	-50,7	-68,0	-63,0			
Περιοχή	2017											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	-4,3	-5,3	-4,3	-3,4	-3,3	-2,2	-2,3	-2,3	-1,6	-1,7	-0,7	-0,6
Ευρωζώνη	-4,9	-6,4	-5,1	-3,6	-3,3	-1,3	-1,7	-1,5	-1,2	-1,1	0	0,5
Ελλάδα	-67,8	-73,3	-74,4	-72,2	-69,7	-68,8	-61,5	-57,0	-53,7	-54	-53,8	-50,3
Περιοχή	2018											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	0,4	-0,3										
Ευρωζώνη	1,4	0,1										
Ελλάδα	-51	-53										

Σημείωση: ο Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, την πρόθεση αποταμίευσης και την πρόβλεψη για την ανεργία. Οι προβλέψεις κινούνται στο διάστημα +100 (όλοι προβλέπουν αύξηση) έως -100 (όλοι προβλέπουν μείωση) και εμφανίζονται ως διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων. Αρνητική διαφορά σημαίνει ότι το ποσοστό αυτών που προβλέπουν μείωση κάθε μεγέθους υπερτερεί του ποσοστού όσων προσδοκούν αύξηση και αντίστροφα.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

• **Αμετάβλητες οι πληθωριστικές προσδοκίες**

Στο ίδιο επίπεδο διαμορφώνονται τον Φεβρουάριο οι προβλέψεις μεταβολών στις τιμές τους προσεχείς 12 μήνες, με το σχετικό δείκτη να βρίσκεται στις +9,8 (από +9,4) μονάδες. Το 42% των νοικοκυριών προβλέπει άνοδο τιμών με τον ίδιο ή ταχύτερο ρυθμό και το 34% αναμένει σταθερότητα. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώνονται στις +21,9 και +18 μονάδες.

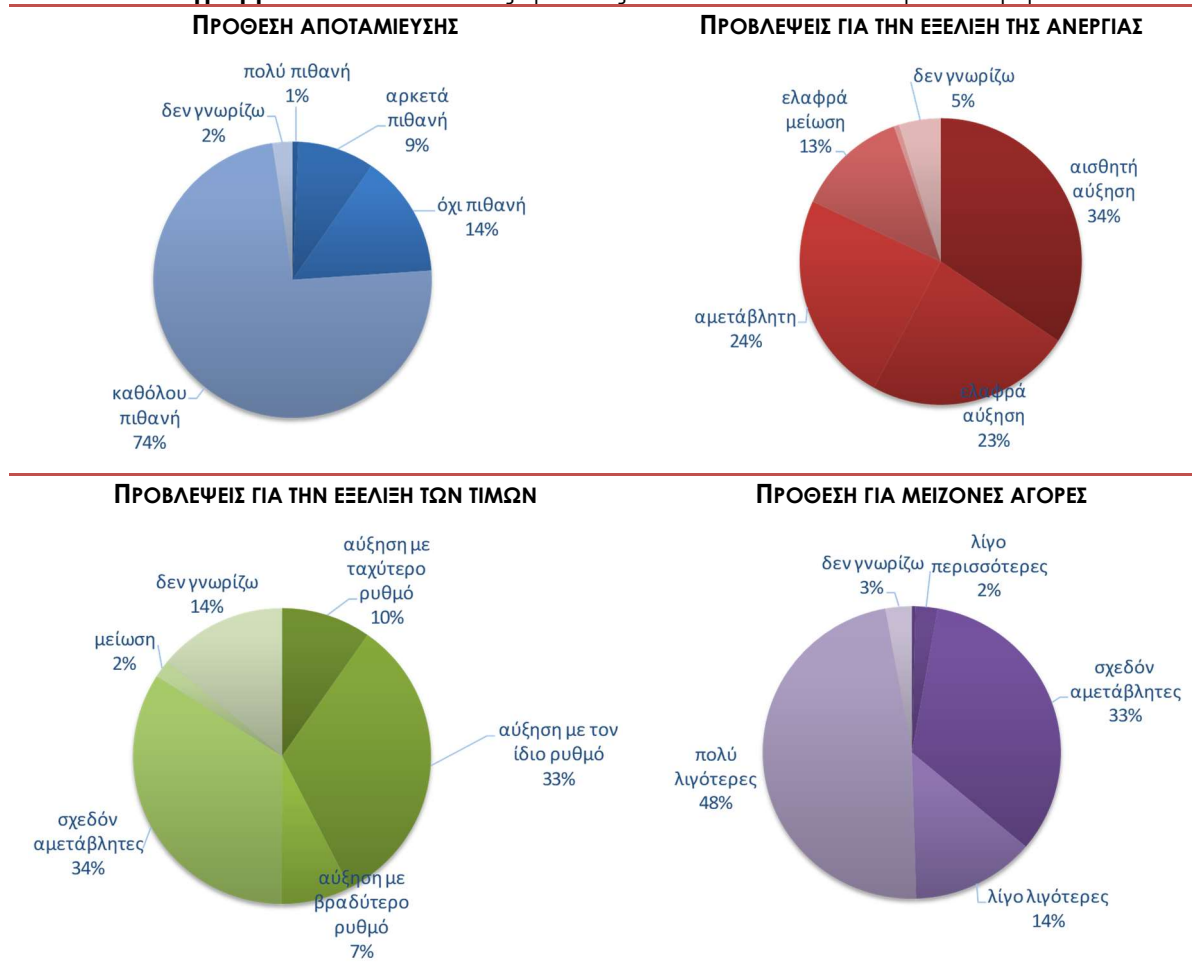
• **Χειροτερεύει η πρόθεση για μείζονες αγορές**

Η πρόθεση των καταναλωτών για σημαντικές αγορές τους προσεχείς 12 μήνες (επιπλων, ηλεκτρικών συσκευών κ.λπ.) επιδεινώνεται τον Φεβρουάριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -51,1 (από -48,3) μονάδες. Το 62% των καταναλωτών προβλέπει ότι θα προβεί σε λιγότερες ή πολύ λιγότερες δαπάνες, ενώ το 2% αναμένει το αντίθετο. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες διαμορφώνονται στις -13,3 μονάδες στην ΕΕ και στις -15,6 μονάδες στην Ευρωζώνη.

• **Περαιτέρω ήπια αύξηση του ποσοστού των καταναλωτών που δηλώνουν ότι «έχουν χρεωθεί»**

Σχετικά με τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, το ποσοστό των καταναλωτών που δηλώνει ότι «μόλις τα βγάζει πέρα» παραμένει και τον Φεβρουάριο στο 63-64%, ενώ σχεδόν σταθερό, στο 11-12%, διατηρείται και το ποσοστό όσων αναφέρουν ότι αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους. Οι καταναλωτές που δηλώνουν ότι αποταμιεύουν λίγο ή πολύ περιορίζονται ελαφρά στο 7% (από 9%) του συνόλου, ενώ όσοι δηλώνουν ότι «έχουν χρεωθεί» αυξάνονται ήπια στο 17% (από 15%).

Διάγραμμα 7: Βασικοί Δείκτες έρευνας καταναλωτών το επόμενο 12μηνο

Πηγή: IOBE